

Westerhoff

KRUIPNIEUWS

ORGAAN VAN DE N.J.N. SOCIOLOGENGROEP

14e Jaargang

No.1

April 1952

Redactie: Kees den Hartog, Singel 113, Den Helder

Administratie: Dicky Giesen, Willem-de Zwijger-
laan 28, Haarlem.

SJOCGER, WORD WAKKER!

Nu het weer April is, kunnen wij *sjoccers* ons weer naar hartelust gaan wijden aan onze geliefde bezigheid; de sport, die *sjoccen* genoemd wordt. De grassen in de weiden beginnen te bloeien, anemoontjes en speenkruid versieren de bosbodem, de winterslaap is voorbij en de temperatuur is weer van dien aard, dat potlood en notitieboekje zonder opofferingen gehanteerd kunnen worden.

Sjocger, word wakker! Wrijf je oogjes maar eventjes uit, dan kunnen we nu eens zakelijk worden. Voor het voortbestaan van *Kruipnieuws* zijn er twee dingen onmisbaar, n.l. geld en copy. Hoe je je contributie kan betalen, vertelt Dicky in dit nummer. Dat is dus nog al eenvoudig. Minder eenvoudig is het, een algemeen geldige handleiding te geven, hoe je een artikeltje moet schrijven. Enkele technische bijzonderheden wil ik julie echter niet onthouden:

1. Schrijf leesbaar, of nog liever typ je copy;
2. Beschrijf het papier aan één kant;
3. Gebruik consequent Hollandse- en Latijnse namen naast elkaar, b.v. zo: madeliefje (bellis perennis).

Voor het volgende nummer moet de copy uiterlijk 1 JUNI ingestuurd zijn. Dus sjoccers, aan de slag, en maak van *Kruipnieuws* de *spiegel* van de Sjocgroep.

Kees.

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING VAN DE SJOCGROEP
TIJDENS DE A.V. 1951 TE APELDOORN.

In strijd met de gewoonte van de laatste jaren om de vergadering op 't sjocgroepcongresje midden in de zomer te houden, hielden we haar dit jaar op 't Bondscongres. De consequenties hiervan zijn, dat de ouwe sokken niet nog een half jaartje in de sjocgroep op adem kunnen komen. Dit wil in 't geheel niet zeggen, dat ze hierom minder welkom op de uitingen zijn.

Na de opening van de vergadering bracht Wim v. Eck verslag uit van de activiteiten in het afgelopen jaar. Dat het enthousiasme nog niet is uitgedoofd bleek wel uit het grote aantal uitingen in 1950. Het zomerkapje op Schier was wel 't hoogtepunt, maar ook de andere uitingen in 't Woold, Verbrande Pan, Biesbos, Nijkerkerveen en Lobith waren heel goed geslaagd. Daar de redacteur afwezig was, bracht Wim ook 't redactieverslag uit. Er verschenen dit jaar 3 kruipnieuwsen, waarvan 't eerste nummer een dubbel nummer was. Dankens de bondsubsidie van f. 60.00, konden alle uitgaven niet gedaan worden en Wim stelde voor de contributie tot f. 1.75 te verhogen, omdat ook de toekomst er financieel niet rooskleurig uitzag, daar 't ledental na 't congres tot 59 gedaald was. Door een verhoging van de bondsubsidie tot f. 100.00 en door 't feit, dat nog vele achterstallige contributies geïnd moesten worden, was 't echter toch mogelijk de contributie van f. 1.50 te handhaven. Ook bleek Wims beschouwing over de daling van 't ledental wat al te pessimistisch. Na de vergadering gaven velen zich als lid op, zodat 't ledental weer tot ruim 75 steeg. Na een korte bespreking van de uitingen en mogelijkheden tot uitbreiding van 't ledental, waarbij o.a. gedacht werd aan 't sjoccen op districtsuitingen, kwam 't punt beleid bestuur aan de orde. Hanny v.d. Velde merkte op dat alle bestuurswerkzaamheden dit jaar haast voor Wims rekening waren gekomen, door gebrek aan enthousiasme van de overige bestuursleden.

Hierna gingen we over tot verkiezing van het nieuwe bestuur, dat zonder tegen-candidaten altoos volgt verkozen werd: Ton Damman, voorz.; Kees den Hartog, red.
secretar Ricky Gieschen penningw. / adm. ; Piet Schroevens

(3)

en Ber. van Aalderen. De rondvraag leverde verder ook geen belangrijks op, zodat de vergadering hierna door de voorzitter gesloten werd. Ton.

VEENTERREINEN AAN DE LIEDE.
door Theo en W. Reynders.

INLEIDING.

Het gebied, waardoor zich de grillig gevormde Liede kronkelt, is nog een lapje oorspronkelijk polderland, omgeven door de grote droogmakerijen Haarlemmermeerpolder, Houtrakpolder en IJpolder. Tegen het eentonige 20e eeuwse polderlandschap van genoemde droogmakerijen steekt het oude landschap met zijn bochtige dijken, braken en wateren wel heel gunstig af. De Liede zelf is een oud water, dat al voorkwam op kaarten van ± 1300. De veentjes, die we hier aantreffen, zijn dan ook niet ontstaan uit verveningen, maar zijn gevormd door verlanding in de meest rustige gedeelten van braken en andere wateren. In het bijzonder aan de Liede hebben zich enkele veentjes ontwikkeld met een zeer belangwekkende flora. Wat de verlande braken betreft, daarvan vinden we nabij Halfweg zelfs een veentje, dat met zijn heidebegroeiingen het hoogveen benadert. We zullen deze veentjes hier verder buiten beschouwing laten en ons beperken tot het bespreken van 2 der meest typische veenterreintjes aan de Liede.

Eerst dan nog iets over het gebied als geheel. De zilte invloeden gaven aan het gebied een typisch N. Hollands karakter. Deze zilte invloed is te verklaren door de nabijheid van het zeer brakke Noordzeekanaal, dat via de prozaïsch benaamde zijkanalen B en C in verbinding staat met de Liede. Dat brakke karakter, dat voor het grootste gedeelte van N.H. kenmerkend is, komt in de meest ongunstige zin tot uiting in de a water- en oeverflora, welke opvallend arm is. Typisch zoetwaterplanten als waterlelie (*Nymphaea alba*), gele plomp (*Nuphar luteum*), krabbescheer (*Stratiotes aloides*), egelskop (*Sparganium species*), watergentiaan (*Nymphoides peltata*), e.a. ontbreken er geheel. Daarentegen treden hier de brakwaterplanten op de voorgrond, o.a. Zoutwaterzannichellia (*Zannichellia pedicellata*), kamfonteinkruid (*Potamogeton pectinatus*), darmwier (*Enteromorpha intestinalis*) en zeebies (*Scirpus maritimus*). Al is deze

flora op zichzelf heel interessant, toch spreekt ze niet zo tot een ieder als de bloemrijke zoetwaterflora van de Vechtplassen.

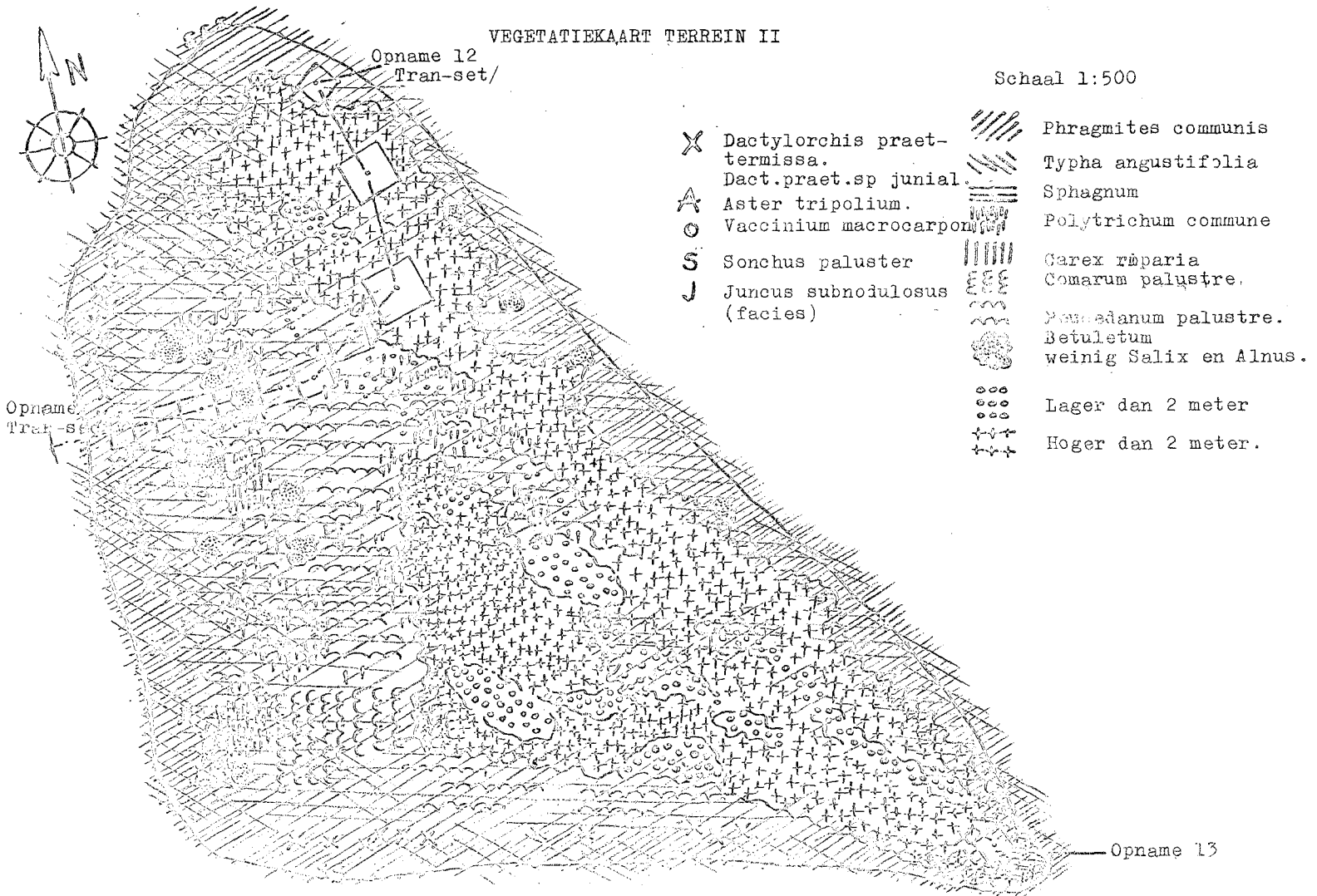
Het brakke water van Waterland en de Zaanstreek is sinds de afsluiting van de Zuiderzee aan verzoeting onderhevig, en van de verschillende terreinen varieert het water van mesohalien (matig brak) tot oligohalien (zwak brak). De liede vormt ook een schakel in deze overgangsserie, welke uit plantensociologische oogpunten van groot belang is. Dit zal blijken uit de volgende floristische en sociologische vergelijking met het oligo- tot mesohaliene Waterland enerzijds en de zoete Vechtplassen anderzijds. De initiale verlanding in de meest brakke delen van Waterland is gekenmerkt door ruwe bies (*Schoenoplectus tabernaemontani*) en de zeebies (*Scirpus maritimus*), welke hier riet (*Phragmites communis*) en lisdodden (*Typha species*) plotseling geheel vervangen. Hierop volgt het gezelschap van *Sonchus paluster* (moerasmelkdistel), een richte rietbegroeiing begeleid door forse soorten als waterzuring (*Rumex hydrolopathus*), haring wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*), engelwortel (*Angelica silvestris*) en plaatselijk heemst (*Althaea officinalis*). Behalve de laatst genoemde treffen we deze soorten ook aan bij de Liede, alhoewel zeebies niet in die dichte velden, die zo'n belangrijke rol spelen bij de verlanding in Waterland. Een aardige combinatie van een 3 tal min of meer zoutminnende planten treffen we aan op drassige paadjes in een Liedeveentje: Ronde rus (*Juncus gerardi*), waterpunge (*Samolus valerandi*), en rode ogentroost (*Euphrasia odontites*) vormden met moerasplanten als waternavel (*Hydrocotyle vulgare*), Rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*) en waterrus (*Juncus articulatus*) een lage open begroeiing op een tapijt van puntmos (*Calliergonella cuspidata*). Het voorkomen van addertong (*Ophioglossum vulgatum*), moerasviooltje (*Viola palustris*) en rondbladige zonedauw (*Drosera rotundifolia*) herinnert ons eveneens aan de Waterlandse veentjes, waar deze soorten evenals aan de Liede rijkelijk vertegenwoordigd zijn in de nog soortenrijke veenmosvegetaties op de grens van het armere overgangs-

veen. *Drosera* reikt nog ver over deze grens en wordt dan vaak vergezeld door afgekorte zegge (*Carex canescens*). In dit stadium kunnen berkjes opslaan of de heidesoorten nemen hun kans waar en dan ontwikkelt zich als slotphase in deze successie een heidevegetatie. Deze laatste successiestadia zijn anloog aan die der Zaanse en Waterlandse venen 2). Een speciale merkwaardigheid van de Liede is het massale optreden van lepeltjeheide (*Vaccinium macrocarpon*) in de veenmos vegetaties, waarin elders dophei (*Erica tetralix*) en struikhei (*Calluna vulgaris*) een voorname plaats innemen. Anderzijds vinden we hier plantensoorten en plantengemeenschappen, welke een voorkeur vertonen voor meer zoetere gebieden dan Waterland en die daar dus niet voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn dotterbloem (*Galium palustre*), zwanebloem (*Butomus umbellatus*), kalmoes (*Acorus calamus*) en wateraardbeetje (*Comarum palustre*). Dat deze aanwinst klein is vergeleken met de rijkdom van de zoete Vechtstreek, accentueert alleen naar het belang van de Liede als schakel in de streek van brak en zoet water. Het *Filipenduletum* is een weelderige, manshoge begroeiing van moerasspiraea (*Filipendula ulmaria*), valeriaan (*Valeriana officinalis*), riet (*Phragmites communis*), wederik (*Lysimachia vulgaris*), Moeraslathyrus (*Lathyrus palustris*), zeegroene muur (*Stellaria glauca*), enz. Aan de Liede is deze mooie plantengemeenschap prachtig ontwikkeld. In de veentjes benoorden het IJ (Zaanstreek, Waterland) is het gezelschap daarentegen bepaald zeldzaam, meestal fragmentarisch aanwezig, of vervangen door het gezelschap van *Sonchus paluster*. Alleen de meest Westelijke gelegen veentjes in dat gebied vertonen behoorlijk ontwikkelde Begroeiingen. Wim Meyer, die de N.H. veentjes jarenlang bestudeerd heeft, dacht in dit verband aan invloeden vanuit de nabijgelegen duinstreek. Merkwaardig is verder nog het pal naast elkaar voorkomen van een moerassig elzenbos (*Alnetum glutinosae*), met in de ondergroei pluimzegge (*Carex paniculata*), gele lis (*Iris pseudacorus*), stekelvaren (*Dryopteris austriaca*) en op open plaatsen soorten uit het *Filipenduletum*, en een zuur arm berkenbos met veenmossen (*Sphagnum species*) en lepeltjesheide (*Vaccinium macrocarpon*). De vondsten

VEGETATIEKAART TERREIN II

Opname 12
Tran-set/

Schaal 1:500

Opname
Tran-set/

X	Dactylorhiza praetermissa.		Phragmites communis
	Dact.praet.sp junial.		Typha angustifolia
A	Aster tripolium.		Sphagnum
O	Vaccinium macrocarpon		Polytrichum commune
S	Sonchus paluster		Carex rostrata
J	Juncus subnodulosus (facies)		Comarum palustre.
			Pinguicula vulgaris.
			Betuletum
			weinig Salix en Alnus.
			Lager dan 2 meter
			Hoger dan 2 meter.

Opname 13

van rondbladig wintergroen (*Pyrola rotundifolia*) en keverorchis (*Listera ovata*) zijn floristisch ook zeer interessant.

Bij de bespreking van de veenterreinen komt de successie uitvoeriger ter sprake en daaruit zal tevens blijken, dat de successie van beide terreinen in de details weer belangrijke verschilpunten vertoont. Waarschijnlijk zijn de oppervlakten te gering en de invloeden van buitenaf te groot. Voorlopig voelen we ons nog niet bevredigd met dergelijke resultaten, waaruit alleen maar blijkt, dat de successie in grove trekken wel in bepaalde banen verloopt. De locale verschillen blijken n.l. dermate groot te zijn, dat er nog heel wat opnamen en transecten nodig zullen zijn, om het probleem, dat de natuur hier stelt in meer concrete bewoordingen vast te leggen. Dat hiervoor de bescherming van onze veenterreinen een eerste vereiste is, mag als bekend worden geacht; de garantie hiervoor is uitermate zwak.

- 1) Waterlandrapport door L. Zwillenberg, W. en Th. Bolanders 1948.
- 2) Veenrapport door W. Meijer. 1944.

BESPREKING DER AFZONDERLIJKE VEENTJES. TERREIN I.

Dit is een van de minder bekende veentjes, gelegen aan de Westelijke oever van de Liede, langs en ten Noorden van de spoorlijn A'dam-Haarlem. Nadat wij het geliefde N.J.N.-terrein, dat er tegenover ligt (ten Z.v.d. Spoorlijn) al minstens vier jaar in observatie hadden, maakten we pas kennis met dit veentje. De aantallen orchideeën op zo'n klein terreintje van ruim 1 H.A., doe je volkomen perplex staan. Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) groeit er in overweldigende aantallen, minstens een paar duizend exempl. Talrijk zijn ook de beide rietorchissen (*Dactylorchis praetermissa*) en (*Dactylorchis praetermissa* ssp. *junialis*), wel en enkele honderden exemplaren van elk. Verder treft men er, hoewel in geringe mate (enige tientallen van elke soort), *sturmia* (*Liparis loeselii*) en vleeskleurige orchis (*Dactylorchis incarnata*) aan, beide geheel nieuwe vondsten in dit gebied. De-

ze orchideeën rijkdom doet, ook wat de soortencombinaties betreft, denken aan de beroemde Tereschellinger duinvalleien. Al wordt de floristische roem van de orchideeën vaak te hoog opgeschroefd, vanwege hun kieskeurigheid kunnen ze uit plantensociologisch oogpunt bezien bijzonder interessant zijn. Hier is dat zeker het geval en bij de vegetatiebeschrijving komen we dan ook uitvoerig terug op de orchideeën in verband met de plaats, die ze innemen bij de successie.

Het terrein als geheel bestempelen we dan middelijk als een rietland, maar het is vooral aan de oever van de Liede, dat het riet domineert, en een hoge dichte vegetatie vormt met als begeleidende planten waterzuring (*Rumex hydrolapthum*) kleine lisdodde (*Typha angustifolia*), haagwinde (*Calyptotria sepium*), watermunt (*Mentha aquatica*) en engelwortel (*Angelica Silvestris*). De lisdodde handhaaft zich ook nog op enkele plaatsen in het veenmos en groeit verder veel langs de smalle slootjes in het Zuidelijk deel van het terrein. De overgang van rietkraag naar veenmosvegetatie is als gewoonlijk rijk aan kleine moerasplanten, zoals wolfspoot (*Lycopus europaeus*), kale jonker (*Cirsium palustre*), pinksterbloem (*Cardamine pratense*), rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*), gevleugeld hertshooi (*Hypericum tetrapterum*), moeraswilgenroosje (*Epilobium palustre*) en koekoeksbloem (*Lychnis flos-cuculti*). Het Filipenduletum is hier op enkele plaatsen mooi ontwikkeld aan te treffen. Wederik (*Lysimachia vulgaris*), poelruit (*Thalictrum flavum*), leverkruid (*Eupatorium cannabinum*), valerian (*Valeriana officinalis*), melkeppe (*Peucedanum palustre*) en zeegroene muur (*Stellaria glauca*) voeren hier de boventoon. Opvallend is ook de faciesvorming van ruwe bies (*Schoenoplectus tabernaemontani*) in het eerste stadium van de veenmosbegroeiing.

In de veenmosvegetatie (*Sphagnetum*), afgewisseld met Haarmosveldjes (*Polytrichum species*) domineert vaak de lepeltesheide (*Vaccinium macrocarpon*). De successie is hier het verst gevorderd en de soortenlijst van deze verzuurde plaatsen is beperkt tot tormentil (*Potentilla erecta*), rondbladige zonedauw (*Drosera rotundifolia*), melkeppe (*Peucedanum palustre*), en wat opslag van braam (*Rubus spec.*). Amerikaanse appelbes (*Aronia melanocarpa*) en berk (*Betula pubes-*

cens). Heel interessant, maar sociologisch erg rommelig is het gedeelte tussen weiland en lepeltjeshei-vegetatie. Hier staat moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) in grote groepen tezamen met sturmia (*Liparis loeselii*) en vooral aan de kant van het weiland rijkelijk gemengd met de beide rietorchissen. De opname WR 49120 geeft een beeld van deze weelderige plantengroei, waarvan ook de moslaag buitengewoon interessant is. Naast de soorten, genoemd in de opname, werden er gevonden: *Sphagnum palustre*, *Sphagnum recurvum* (veenmossen), *Fissidens adianthoides* (veenvedermos), *Lophocolea heterophylla* (kantmos), *Riccardia multifida* (grondvorkje), *Blyttia lyellii* *Cephalozoa connivens* (leermossen), en *Chiloscyphus polyanthus* (lippenmos).

OPNAME W.R.49120 9 Aug.1949 Liede.
 Oppervlakte 3 x 3 m. Stevige zwarte grond (veel dood *aulacomnium*). Bedekking kruidlaag 80%, gemiddelde hoogte 0.50 M.

<i>Abramoites communis</i>	2.1	<i>Stachys palustris</i>	2.1
<i>Valeriana officinalis</i>	2.1	<i>Rhinanthus glaber</i>	2.1
<i>Carex disticha</i>	2.2	<i>Ranunculus acer</i>	2.1
<i>Lychuis flor-cuculi</i>	2.1	<i>Prunella vulgaris</i>	2.1
<i>Epipactis palustris</i>	2.1	<i>Anthoxanthum odorat.</i>	1.2
<i>Orchis praetermissa</i>	x.1	<i>Holcus lanatus</i>	1.2
<i>Idem SSP junialis</i>	1.1	<i>Trifolium pratense</i>	1.2
<i>Liparis loeselii</i>	1.2	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	1.1
<i>Caltha palustris</i>	1.1	<i>Pulicaria dysenterical.</i>	1.2
<i>Sagina procumbens</i>	1.2	<i>Plantago lanceolata</i>	1.1
<i>Calystegia sepium</i>	x.1	<i>Thrinicia hirta</i>	x.1
<i>Juncus articulatus</i>	x.2	<i>Cynosurus crestatus</i>	x.2
<i>Carex riparia</i>	x.1	<i>Lysimachia vulgaris</i>	x.1
- <i>nemorosa</i>	x.2	<i>Peucedanum palustre</i>	x.1
<i>Lycopus europaeus</i>	x.1	<i>Taraxacum officinalis</i>	x.1
<i>Eupatorium cannabinum</i>	x.1	<i>Vaccinium macrocarpon</i>	x.2
<i>Rumex acetosa</i>	1.2	<i>Angelica silvestris</i>	x.1

Bedekking moslaag 50%

<i>Aulacomnium pulustre</i>	3.3	<i>Calypogeia trichom.</i>	2.2
<i>Siphagnum squarrosum</i>	1.3	<i>Pellia epiphylla</i>	2.2
<i>Rhitiadiadelphus</i>	x.2	<i>Geoglossum glabrum</i>	x.1
<i>Brachytetium rutab.</i>	x.2	<i>Calliergonella cusp.</i>	x.2
<i>Bryum of ventricosum</i>	x.2		

Deze bonte plekje's kunnen we wellicht het best karakteriseren als moerasweiden. Volgens het Overzicht der plantengemeenschappen zou de vegetatie onder het Molinion vallen. De invloed van het nabije weiland is wel heel sterk en manifesteert zich in een veelvuldig optreden van ratelaar (*Rhinanthus glaber*), reukgras (*Anthoxanthum odoratum*), witbol (*Holcus lanatus*), Scherpe boterbloem (*Ranunculus acer*), kamgras (*Cynosurus cristatus*), rode klaver (*Trifolium pratense*), brunel (*Prunella vulgaris*), thrincia (*Leontodon nudicaulis*), veldzuring (*Rumex acetosa*) en smalbladige weegbree (*Plantago lanceolata*). Daarnaast vinden we er Sphagnetum-soorten als moerasviooltje (*Viola palustris*), addertong (*Ophioglossum vulgatum*), rondbladige zonnedaauw (*Drosera rotunda*), wederik (*Lysimachia vulgaris*) en Lepelbisschente (*Vaccinium macrocarpon*). Verder zijn er allerlei soorten aanwezig die we ook in de overgang van rietkraag naar Sphagnetum tegenkwamen. De vast zwarte grond vormt ook een geschikter ondergrond voor soorten uit genoemde overgang, dan voor de eigenlijke Sphagnetum-soorten, die zich beperken tot de veenmosbulten. Ondanks de behoorlijk drassige plekken, waarin prompt waterrus (*Juncus articulatus*), egelboterbloem (*Ranunculus flammula*), en soms moeraszoutgras (*Triglochin palustris*) optreden, lijkt het voorkomen van moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) hier niet zo uitzonderlijk. Ook in de Z.W. hoek van het terrein doet het niet onnatuurlijk aan, de moeraswespenorchis aan te treffen in een vegetatie, die door een sterke bemaaiing het karakter heeft van een vochtig hooiland. De belangrijkste componenten van het rietveen zijn er schaars en planten als heelblaadjes (*Pulicaria dysenterica*), rietorchis (*Dactylochis praetermissa*), valeriana (*Valeriana officinalis*), penningkruid (*Lysimachia nummularia*), en kattendstaart (*Lythrum salicaria*) vallen daar meer op. Het meest typisch, lijkt ons echter de groei van moeraswespenorchis op een ander liede-terrein, waar ze op niet dicht begroeide vaste humusrijke grond de schaduw opzochten van lage struwelen van kruipwilg (*Salix repens*). *Sturmia* (*Liparis loeselii*) vormt hier echter een groot probleem, als wegend zijn dit orchideetje aan te treffen in vlakke drassige veenmosvegetaties of aan randen van ondiepe plassen in rietmoerassen (Vecht- en Z. Hcl.

plassen, waar de hogere begrøeifing ijl is en de egale moslaag gevormd wordt door schorpioenmos (*Scorpidium scorpioides*), sikkelmos (*Drepanocladus spec.*), goudmos (*Campylium spec.*), of puntmos (*Calliergonella cuspidata*). Wordt vervolgd blz 13.

MEDEDELINGEN:

BESTUUR:

Voorz.: Ton Damman, Bovenweg 31, Bennekom;
Adm. Pen.: Dicky Giesen, W. de Zwijgerlaan 28, Haarlem;
Redact.: Kees den Hartog, Singel 113, Den Helder;
Bibliot.: Piet Schroevers, J. v. Scorelkade 59, Alkmaar
l. z. f.: Ber v. Alderen, P. C. Hooftstr. 7 Zwolle.

VAN DE ADM./ PENN.

Willen de meensen, die hun contributie over 1951 nog niet betaald hebben, deze zo spoedig mogelijk overmaken op postgiro no. 476009, t. n. v. de Penn. Adm. v. d. Plantensoc. werkgroep N. J. N. te Haarlem. Als termijn is 1 Mei gesteld. Wie hierna nog niet betaald heeft, krijgt onherroepelijk een postkwitantie thuis.

Ook de contrib. over 1952 hadden we graag spoedig binnen. Voor het betalen hiervan geven we de tijd tot 1 Sep, na die datum worden postkwitenties verstuurd. Ook zijn er nog enkele donateurs, van wie we de donatie over 1951 nog niet mochten ontvangen. Gaarne zouden we deze ontvangen, om administratieve moeilijkheden te voorkomen. De contributie is f. l. 50 de min. donatie eveneens. Iedereen, die deze Kruipnieuws ontvangt wordt geacht lid of donateur te zijn. Wie het hier niet mee eens is, schrijft even naar Dicky Giesen.

UITINGEN

19-20 April houden we een weekend bij de Twentse bronnetjesbossen. Adres: J. Arends, Noord Lutte 34, DE LUTTE bij Oldenzaal. Je komt er door bij Oldenzaal de weg naar Bentheim in te gaan en na ± 2 KM bij Hotel *'t Zwaantje* links af te slaan; op het kruispunt, dat je dan krijgt, vraag je naar ARENDS.

Als er genoeg fietsen zijn gaan we op Zondag naar Hazelbekke, waar een luisterrijk bronnetjesbos is, met allerlei overgangen naar de drogere eiken-haag-beukenbossen. Als er tekort fietsen zijn blijven we bij de bronnetjes bij de Lutte. Kom dus als het enigzins mogelijk is, op de fiets. *z.z. blz. 13.*

VERVOLG VAN Blz.12

3-4-5 Mei.Weekend in de BIESBOS. Nu kunnen we het voorjaarsaspect van dit onvergelykelijke getijden deltagebied zien,waar de metershoge dotters,waar van we vorig jaar de vruchten zagen, nu aan het bloeien zien.We houden dit weekend weer bij de Heer C.Kooijck op Klein Maltha. Je komt hier, door van Dordrecht naar de Kop van het land te gaan en daar over te varen.De veerbaas kan je verder de weg wel wijzen.Van het Oosten uit fiets je naar Werkendam en gaat daar de Biesbos in.Je kan Maltha per fiets bereiken. In verband met de boten is het noodzakelijk,dat je je minstens een week van te voren bij Ton opgeeft.Iedereen zorgt deze 3 dagen voor eigen fourage.

17-18 Mei. Weekend te ALEM bij Zaltbommel. Dit wordt de gelegenheid om eens kennis te maken met de bloemenpracht van het land van Maas en Waal.

7-8 Juni. Weekend bij Landsmeer. We zullen hier het Ilperveld,beroemd om zijn brakwaterveentjes,met een bezoek vereren. Bijzonderheden over de laatste twee weekends worden nog bekend gemaakt per conco.

AANKOMST: We zullen proberen een kampje te organiseren in Zuid-Limburg. De bedoeling is,dat het na de zomerkampen gehouden wordt. Ook hierover komt nader bericht.

VERVOLG blz.12.

BESPREKING DER AFZONDERLIJKE VEENTJES.

Slechts in het Griltjeplak op Terschelling troffen we sturmia aan in een milieu,dat op sommige punten gelijkwaardig te noemen is aan dat van de Lie-de.Ook daar kwam sturmia voor in een 60-80% dekkende kruidlaag.,waarin o.m.Rietorchis (Dactylorchis praetermissa),lepeltesheide (Vaccinium macrocarpon) kattestaart (Lythrum salicaria),pinksterbloem (Cardamine pratense), egelboterbloem (Ranunculus flammula) en watermavel (Hydrocotyle vulgare) voorkwamen.De mossen,voornamelijk puntmos (Calliergonella cuspidata) en verder nog wat goudmos (Campylium spec.)en schorpioenmos (Scorpidium scorpioides), vormden geen egale laag,en de bodem was er eveneens onregelmatig en weinig humusrijk.Ook de verspreiding van sturmia is heel interessant en naar ons weten is

dit orchideetje buiten de duinstreek nog niet in N.H. aangetroffen, maar neemt *malaxis* (*Hammarbya paludosa*) de plaatsen in, waar we *sturmia* zouden kunnen verwachten. Vleeskleurige orchis (*Dactylorchis incarnata*) komt maar op een plaats aan de Liede voor en wel in het N.W.deel van terrein I.

Opname WR 49122 geeft een beeld van deze vegetati- waarin de weideplanten lang niet zo sterk vertegenwoordigd zijn als in opname WR 49120. Voor de Waterlandse veentjes is de vleeskleurige orchis vrij ty- pisch en vervangt dan de rietorchis in het gezelscha- van koekoeksbloem (*Lychnis flos-cuculi*), pinksterbloem (*Cardamine pratense*), gevleugeld hertshooi (*Hypericum tetrapterum*) enz. Het voorkomen van melkeppe (*Peuce- danum palustre*) en rode ogenbroom (*Euphrasia odontit- es*) lijkt ons in dit verband ook wel interessant. Een andere begroeiing, die hier de aandacht trekt, komt vo- or in stukken, waar het grondwater boven of ongeveer ge- gelijk met het maaiveld ligt. Riet, ruwe bies (*Schoeno- flectus tabernaemontani*), kleine waterrepe (*Sium erect- um*) pijptorkruid (oenanthe fistulosa) en melkeppe (*Peucedanum palustre*) voeren hier de boventoon. Het feit, dat melkeppe hier zo'n belangrijke plaats in- neemt, en tevens typisch lijkt thuis te horen in het soortenarme *Sphagnetum*, wijst er tenslotte op, dat het moeilijk is om met zekerheid meer te zeggen over de sociologische plaats van diverse moerasplanten.

OPNAME W.R. 49122, 9 Aug. 1949, Liede. 7/

Oppervlakte 2 x 2 M, drassige zwarte grond. (Veel dood sphagnum. Grondwater ± 5 cm onder maaiveld. Bedekking kruidlaag 50%.

<i>Phragmites communis</i>	2.1	<i>Eupatorium cannabinum</i>	2.1
<i>Euphrasia odontitis</i>	2.3	<i>Viola palustris</i>	2.2
<i>Orchis incarnata</i>	1.1	<i>Festuca rubra</i>	2.2
- <i>Praetermissa</i>		<i>Carex disticha</i>	2.2
S.S.D <i>junialis</i>	x.1	<i>Anthoxanthum odor.</i>	1.2
<i>Peucedanum palustre</i>	1.1	<i>Holcus lanatus</i>	1.2
<i>Mentha aquatica</i>	1.1	<i>Sagina procumbens</i>	1.1
<i>Lycopus europaeus</i>	1.1	<i>Cirsium palustre</i>	1.1
<i>Angelica silvestris</i>	x.2	<i>Hypericum tetrapterum</i>	x.1

Wegens plaatsgebrek kon de hele lijst niet geplaatst worden.